

ӘЗИЗ ДОСТУМ, ШАИР ГАРДАШЫМ ТОФИГ!

Беч чүр инана билмирәм ки, сөнин алтмыш жашын тамам олуб. Мәнә елә кышкыр ки, сөн өзүн де инана билмир- сөн. Мән елә билирәм, бу, чох чидди зарафатдыр. Јәгин ки, сөн өзүн буку чох ширин Јуху һесаб едирсан. Һәгиги мө'нада өмрүн белә зарафаты Јухуда ола биләр. О Шаһбуз дағларына көклик овуна «...хыдыгыт күчләр Јуху иди. Дәлилдәгын...» ондо, Исмајиллы мешәларинда «әзиб-итти...» өзүнү мешә сүкутунда итирдилди дәмләр до Јуху иди. Бурада Нәриманын мисрасы Јада дүшүр: «Һамысы бир аныгы, һамысы зарафат...».

Анчаг белә дејирләр ки, «Јашнан зарафат олмаз». Сөни тәбрик едирәм, гардаш! 60 јашын мүбарәк! Бу, сөнин өмрүндү, бу сөнин јашынды. Сөн өз өмрүнү јашамысан, сөн өз јашыны јашамысан. Биз де сөнилә дабангырма кәлирик. Сөн бу алтмыш иллик өмрүнүн төхминөн гырх илини гилбәкәһ билдиримиз сөнәтә һәср еләмикән! Бөјүк гүрурла, бөјүк зәһмәтлә, бөјүк еһтирасла, бөјүк һовәслә. Сөнин рәһкәрәк Јарадычылығынын чох бөјүк һиссәсини Азәрбајҗан ушаг әдәбијатынын төһлиги, онун мүхтәлиф дилләрә тәрчүмәсинин төһкили мәсәләлери тутур. Сөни мүхтәлиф әдәби кәрушләр заманы мүшаһидә етмишәм: гонагларла көрүш-заманы есл мө'нада дәнүб ушаг олурсан. Онлара гарышкыб ојнамаг, күлмәк, ушаглар кини әл чалмаг, атылыб-дүшмәк истәјирсан. Ушагларын гаршысында дартыныб, дуранлардан ушаг Яләмини дујана, ојун характерини сөнәтә көтирәнә инанмырам. (Халтын дедиј ки, сөн ушагла ушаг, бөјүккә бөјүк олмусан!

Бурада мөним зәррә гәдәр до мүбалигәм Јохдур.

Вәзи китабларынын адларыны чокирам: «Дибчәк», «Утагчаг оғлам», «Мешәдә сәс», «Ана гучагы», «Улдулар, дүшүгчөләр», «Кәпәнок көзәллији», «Мөһәббатим сирр дјил», «Бу ишыгла галачағам» вә с. Нәср әсәрләрини: «Далгалар», «Пончорәјә тохун будаг», «Јерә дагыдан мушчулар», «Кечә гапы дөјүлүр»... Бунлар сөнин көркин Јарадычылыгы иһинин бир һиссәсидир. Мән онә көрә «көркин» сөзүнү ишләдирәм ки, сөн төкәр үстә һәрәкәт едән мүәллифләрдән дејилсан. Сөнин чөтин Јаздығын, өзүнә мөхәсүс әдәби мөһсулларын һәр хәлбирдән, һәр өләкдән кечмир. Сөнин һәмишә һәј-һәјдән узаг, «гырмызы бајрагсыз» дөбдөбәсиз, төһкили, тохдаг әдәби нәфәсин олуб. Инди до һәмни аһәнклә иһини давам етдирирсән. Бу хошбөхәтик һамыја нәсиб олмады. Чохлары өз «ингилаби сөнәтләри» илә дүзүн ортасында лүт-үрјән галдылар.

Шүбһәсиз, белә Јазы мүәллифләри ичәрисиндә истә'дадлылар да вар иди. Бунлары онда бөдбөхт еләдиләр ки, сөнәтин ганунларын унутдулар, өзләрини заманын Једәјинә вердиләр. Бир до әсәсан ушаг вә көнчләр әдәбијаты илә мөшгуллуғуну сөнин о әдәбијатын «чијиндә отуран» пәтијалы әдәбијат шүарларындан горулуб. Инди диггәтлә мөздән кечирәндә ајдын олур ки, сөнин ө'ла, Јахшы вә орта сөнәтләри нәјин варса, чоху сөнә мөхәсүсдур, бунлар биз әдәбијата көлдијимиз заманларда охунан, (биз до бу хора гошмаг истәјән) «кәлир ком-

мунизм...» хорундан узаг олан нүмунәләрдир. Јәгин ки, 50-чи илләрин әввәлләриндә чох төһтөнәли көчөн «Көнчләр күнү» Јадындадыр. Допрудур, о вахтлар Әли Көрим истисна олмагла Јахшы ше'р чох аз Јазылырды, төһкиндир ки, Јаранмајан да охунмурду. Ара-сыра Јаранан лирик ше'рләр до о заманын чевик төһгидчиләринин бирчә атмачасы — «ичтимаи мотив Јохдур» демәсилә дәрһал сөндүрүлдү. Әдәбијата өз күчү, өз еһтирасы илә көлән, көлмәк истәјән чаванларын ағзы «боза» верилди, онларын диггәти «динч гүрүчүлүг» мөвзуларына — көрпү тә'мири, евләр тикән иһшаатчы зәһмоти, Јол чәкилиши вә с. мүхтәлиф мәсәләләрә Јөнәлдилди. Бунлары демәкдә мөһсәдим өз дунјасындан чох сијаси әдәбијат, техники вә мүхтәлиф тәсәрруфат әдәбијаты функсијаларын Јеринә Јетирмәјә мөчбур едилән Јазыг бәдин сөнәт мүәллифләринин нә гәдәр гыл көрпүләрдән кечдикләрини Јадына салмагдыр. Бу вәзијәтләр, бу мөгамлар, тәләјин Јаздыгы Јазылардыр. Вәзиләри дејирләр ки, бу мөрһәләни кечмәк вәчиб иди. Амма нијә вәчиб иди?! Бу мөрһәләни ајры чүр до кечмәк оларды. Кечмиш, әдәтөн хош хәтирә илә долу олур. Бәјф ки, кечмишимизә ләјиг олмајан мәнзәрәләр до чох олуб. Анчаг көрәк олмајайды. Бәлкә бунлары наһаг Јерә хатырладым. Ахы нечә хатырламајасан?! Өмрүнү дөһи етдијин Јерә нечә көлмәјәрсән? Кәлдинсә, нечә көврәлмәсэн? Кечмишиндән архајин адамлар бу күнү раһат Јашаја биләрләр. Мән сөнин тәрчүмәји-һаһыны Јазмағ фикриндә дејиләм. Беч көсин тәрчүмәји-

һалы Јазылмыр. Бәр көс Јазыр өз тәрчүмәји-һаһыны. Өз хош әмәлләрилә, Ја да әксинә, Тофиг бәј! Сөн өзүн до Јахшы билирсэн ки, есл сөнәткар шөһрәтини шөһрәтләндирән илкин вә Јакинчи, үчүнчү әләмәтләр мөвчуддур. Ону до билмәмиш дејилсан ки, бу гармагарышыг, һәрәнин бир сәмтә чөкдији мүнһидә мувәзинәт сахламаг, дуруш сахламаг чөтин ишдир, чох чөтин! Јухарыда дедијим кини, илкин шөһрәтләрдән өи илкин сәмимијәтдир, сөнәткар сәмимијәти, инсан сәмимијә-

јәти. Сөн о сөнәткар сәмимијәтини сахлајан инсансан! О инсан сәмимијәтини сахлајан сөнәткарсан. Сөнин бу гарышыг мүнһидә сабаһа инамыны бүдрәјиб Јыхылмага гојмајан кәјфијәтләрин чохдур. Сабаһа кедән Јол итә биләр. Бу мүмкүндүр. Бу да мүмкүндүр ки, о Јолу на Јолла бәрпа етмәјә алач тапылар. Сабаһа чагырышда һансы күләјин, һансы гасырганынса чајнағына ялишвр, Әлимизин о чајнаглары кәсмәјә ймканы вар.

Анчаг сабаһа инамы итирмәк чох

ағыр ишдир. Инамы Јаман күнүндә там көрүнүр. Инамы сәјфдә до сахламаг олмур. Нә исә... Инди бу күн садаламағын Јери дејил: «нә олур, нә олмур». Бу оланым олмадыгы, олмаһынын олдуғу бир заманда, мән елә билирәм ки, есл сөнәтә есл сөнәткарә еһтијач бөјүкдур. Бу Јолда иһини белә до үмидини, инамыны овхарлы сахла, әзиз достум! Сөни бир до тәбрик едирәм!

Дәрин һөрмәтлә: Мөһмәд АРАЗ.